

TRITON

1

LOUIS GINZBERG
LEGENDY ŽIDŮ

אגדות היהודים א

PŘELOŽIL VÁCLAV PETR

TRITON
Praha/Kroměříž

LOUIS GINZBERG
LEGENDY ŽIDŮ

1

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Ginzberg, Louis, 1873-1953

[Legends of the Jews. Česky]

Legends Židů / Louis Ginzberg ; z anglického originálu Legends of the Jews ...

přeložil Václav Petr. -- Praha : Stanislav Juhaňák - Triton, 2021. -- 666 stran

„Podle anglického originálu, přeloženého z německého rukopisu do angličtiny ...“ --

Rub titulní stránky. -- Obsahuje bibliografii

ISBN 978-80-7553-917-5 (vázáno)

* 27-242 * 26-264-29 * 26-236.5 * 26-277.2 * 2-474-256-277 * 26-23 * 26-254.2 *
26-252/-253.8 * 26-254 * 801.73 * 82.09 * (0:82-343) * (0:82-97) * (0.072)

- Bible. Starý zákon
- Agada
- do 5. století př. Kr.
- židovské legendy
- biblické postavy -- do 5. století př. Kr.
- biblické události -- do 5. století př. Kr.
- biblická hermeneutika
- biblická interpretace
- biblické texty
- midraše
- pseudoepigrafy
- rabínská literatura
- textová analýza
- literárněvědné rozbory
- legendy
- náboženské texty
- komentovaná vydání

26 - Judaismus [5]

1

LOUIS GINZBERG
LEGENDY ŽIDŮ

אגדות היהודים א

přeložil Václav Petr

Stanislav Juhaňák - TRITON

Louis Ginzberg
Legenda Židů
svazek 1

Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována, rozmnožována ani jinak šířena bez písemného souhlasu vydavatele.

Kniha vyšla s finanční podporou Ministerstva kultury České republiky.

(podle anglického originálu, přeloženého z německého rukopisu do angličtiny
Henriettou Szoldovou a Paulem Radinem)

Copyright © 1938, 1958 by The Jewish Publication Society of America

© Stanislav Juhaňák – TRITON, 2021

Translation © Václav Petr, 2021

Cover © Dagmar Krásná, 2021

Vydal Stanislav Juhaňák – TRITON,

Vykáňská 5, 100 00 Praha 10

www.tridistri.cz

ISBN 978-80-7553-917-5

věnuji svému bratru Asherovi

Louis Ginzberg

OBSAH

Předmluva k českému vydání	19
Autorova předmluva k I. dílu	26
Autorova předmluva k poznámkám k I. a II. dílu	32
1. kapitola: Stvoření světa	40
1. První stvořené věci	40
2. Abeceda	44
3. Den první	47
4. Den druhý	59
5. Den třetí	70
6. Den čtvrtý	81
7. Den pátý	89
8. Den šestý	98
9. Všichni tvorové chválí Hospodina	117
2. kapitola: Adam	122
1. Člověk a svět	122
2. Andělé a stvoření člověka	130
3. Stvoření Adama	134
4. Lidská duše	137
5. Dokonalý člověk	143
6. Satanův pád	150
7. Žena	154
8. Adam a Eva v Ráji	162
9. Pád člověka do hříchu	166
10. Trest	173
11. Hospodinův svatý den odpočinku v nebi	188
12. Adamovo pokání	194
13. Kniha Razelova	199
14. Adamovo onemocnění	202
15. Evin popis Pádu	205
16. Adamova smrt	211
17. Evina smrt	215

3. kapitola: Deset generací	214
1. Kainovo narození	220
2. Bratrovražda	224
3. Kain potrestán	230
4. Obyvatelé sedmi zemí	235
5. Potomci Kainovi	237
6. Potomci Adama a Lilit	243
7. Šét a jeho potomci	246
8. Enóš	248
9. Pád andělů	252
10. Henoch, panovník a učitel	258
11. Henochovo vytržení	260
12. Henochovo proměnění	268
13. Metúšelach	273
4. kapitola: Noe	270
1. Noemovo narození	276
2. Padlí andělé potrestání	280
3. Generace Potopy	285
4. Svatá kniha	290
5. Pasažéři v arše	293
6. Potopa	300
7. Noe vystupuje z Archy	306
8. Prokletí opilosti	311
9. Noemovi potomci zaplní zemi	316
10. Zkaženost lidského pokolení	322
11. Nimrod	325
12. Babylónská věž	329
5. kapitola: Abraham	329
1. Hříšné generace	335
2. Abrahamovo narození	338
3. Dítě hlásá Hospodina Boha	341
4. Abrahamovo první veřejné vystoupení	344
5. Kazatel pravé víry	346
6. V ohnivé peci	349
7. Abraham se vystěhuje do Cháranu	355
8. Hvězda na východě	358
9. Pravý věřící	360

10. Obrazoborec	364
11. Abraham přichází do země kenaánské	367
12. Abrahamův pobyt v Egyptě	371
13. První faraón	376
14. Válka králů	378
15. Smlouva mezi polovinami	386
16. Izmaelovo narození	391
17. Navštívení andělů	396
18. Města hříchu	403
19. Abraham se přimlouvá za hříšníky	407
20. Zkáza hříšných měst	410
21. Mezi Pelištejci	417
22. Izákovo narození	420
23. Izmael zapuzen	423
24. Dvě ženy Izmaelovy	426
25. Smlouva s Abímelekem	428
26. Satan osočuje Abrahama	431
27. Pout' na horu Mórija	432
28. Svázání Izáka čili akedat Jicchak	438
29. Smrt a pohřbení Sáry	446
30. Elíezerova mise	452
31. Izák se uchází o Rebeku	457
32. Poslední roky Abrahamova života	463
33. Zvěstování smrti	466
34. Abraham spatří zemi a nebesa	469
35. Patron Chebrónu	474
6. kapitola: Jákob	470
1. Narození Ezaua a Jákoba	476
2. Abrahamův oblíbenec	483
3. Ezau prodává své prvorozenství	487
4. Izák a Pelištejci	491
5. Izák žehná Jákobovi	498
6. Projeví se skutečná povaha Ezauova	507
7. Jákob opouští otcův dům	511
8. Elífaz a Ezau Jákoba pronásledují	516
9. Den zázraků	520
10. Jákob u Lámana	527
11. Jákobův sňatek	530

12. Narození Jákobových dětí	534
13. Jákob odchází od Lášana	544
14. Smlouva s Lábanem	547
15. Jákob a Ezau se připravují na setkání	552
16. Jákob zápasí s andělem	558
17. Ezau a Jákob se setkají	564
18. Pozdvižení v Šekemu	574
19. Odvrácená válka	577
20. Válka s Ninivskými	580
21. Válka s Emorejci	583
22. Izák žehná Lévimu a Judovi	586
23. Radost a smutek v domě Jákobově	588
24. Ezau vytáhne proti Jákobovi	593
25. Ezauovi potomci	597
Seznam zkratek citovaných knih	602
Stručný seznam okruhů citované literatury	622
Tabulky	651
Přehled posvátných knih palestinského kánonu	651
Přehled parašot Tóry	653
Přehled pořádků Mišny	655
Přehled knih a pojednání Mišne Tory	658
Přehled měsíců a nejvýznamnějších svátků židovského kalendáře	664
Numerická hodnota písmen hebrejské abecedy	666

OBSAH II.-IV. DÍLU

II. díl: Od Josefa k Exodu

1. kapitola: *Josef* – 1. Nade všechny milovaný syn – 2. Bratři Josefa nenávidějí – 3. Josef vržen do cisterny – 4. Prodej – 5. Josefovi tři páni – 6. Bratři přinesou Jákobovi Josefovo roucho – 7. Juda a jeho synové – 8. Ženy synů Jákobových – 9. Josef otrokem Potífarovým – 10. Josef a Zulejka – 11. Josef odolává svodům – 12. Josef ve vězení – 13. Faraónovy sny – 14. Josef předstoupí před faraóna – 15. Správcem celé země egyptské – 16. Josefovi bratři v Egyptě – 17. Josef se setkává s bratry – 18. Druhá cesta do Egypta – 19. Josef a Benjamín – 20. Přistižení zloděje – 21. Juda prosí a hrozí – 22. Josef se dává poznat – 23. Jákob obdrží příznivé zprávy – 24. Jákob sestoupí do Egypta – 25. Josefova laskavost a velkorysost – 26. Jákobovo poslední přání – 27. Jákob žehná Efrajimovi a Manasesovi – 28. Jákob žehná dvanácti kmenům – 29. Jákobova smrt – 30. Synové Jákobovi válčí se syny Ezauovými – 31. Sefón, král země kitejské – 32. Národy ve válce – 33. Josefova šlechtnost – 34. Asenat – 35. Josefův sňatek – 36. Vlídni a nevlídni bratři – 37. Ztrestaná proradnost – 38. Josefova smrt a pohřeb

2. kapitola: *Synové Jákobovi* – 1. Významná jména – 2. Rúbenova závěť – 3. Šimeón varuje před závistí – 4. Léviho výstup na nebesa – 5. Juda varuje před chamtivostí a nezdrženlivostí – 6. Isacharova integrita srdce – 7. Zabulón nabádá k soucitu – 8. Danova zpověď – 9. Neftaliovy sny o nejednotnosti kmenů – 10. Gádova zášť – 11. Ašerova poslední slova – 12. Benjamín velebí Josefa

3. kapitola: *Jób* – 1. Jób a patriarchové – 2. Jóbovo bohatství a dobročinnost – 3. Satan a Jób – 4. Jóbovo utrpení – 5. Čtyři přátelé – 6. Jóbovi je opět požehnáno

4. kapitola: *Mojžíš v Egyptě* – 1. Počátky egyptského otroctví – 2. Faraónova vychytralost – 3. Zbožné porodní báby – 4. Tři rádci – 5. Zavraždění neviňátek – 6. Mojžíšovi rodiče – 7. Narození Mojžíše – 8. Mojžíš vytažen

z vody – 9. Mojžíšovo rané dětství – 10. Gabriel zachraňuje Mojžíše – 11. Mojžíšovo mládí – 12. Útěk – 13. Etiopský král – 14. Jitro – 15. Mojžíš se ožení se Siporou – 16. Krvavý lék – 17. Oddaný pastýř – 18. Hořící trnitý keř – 19. Nanebevzetí Mojžíšovo – 20. Mojžíš navštíví Ráj a peklo – 21. Mojžíš odmítá nést břemeno svého poslání – 22. Mojžíš je za svou tvrdohlavost potrestán – 23. Návrat do Egypta – 24. Mojžíš a Áron stanou před faraónem – 25. Utrpení se prohlubuje – 26. Oko za oko – 27. Pohromy seslané skrze Árona – 28. Pohromy seslané skrze Mojžíše – 29. První svátek nekvašených chlebů – 30. Smrt prvorozených – 31. Vysvobození Izraele z egyptského otroctví – 32. Exodus

III. díl: Od exodu po Mojžíšovu smrt aneb Mojžíš na poušti

1. kapitola: 1. Úvod – 2. Dlouhá pouť – 3. Faraón Židy pronásleduje – 4. Rozpolcení moře – 5. Průchod Rudým mořem – 6. Záhuba Egyptanů – 7. Píseň moře – 8. Hrozivá poušť – 9. Nebeský pokrm – 10. Sběr many – 11. Mirjamina studna – 12. Amálekova válka s Izraelem – 13. Amálek je poražen – 14. Jitro

2. kapitola: 1. Starší jsou uvedeni do funkce – 2. Jitro je odměněn – 3. Čas se blíží – 4. Pronárody Tóru odmítnou – 5. Hory soutěží o výsadu – 6. Tóra je nabídnuta Izraeli – 7. Izrael se připravuje na zjevení – 8. Zjevení na hoře Sínaj – 9. První přikázání – 10. Ostatní přikázání zjevená na Sínaji – 11. Hluboká provázanost desatera přikázání – 12. Mojžíš vybrán jako prostředník – 13. Mojžíš a andělé usilují o Tóru – 14. Tóru získává Mojžíš – 15. Zlaté tele – 16. Za hřích Izraele je viněn Mojžíš – 17. Potrestání hříšníků – 18. Mojžíš se za lid přimlouvá – 19. Nevyzpytatelné cesty Boží – 20. Třináct atributů Božích – 21. Druhé desky – 22. Sčítání lidu – 23. Pokyny pro zhotovení Příbytku

3. kapitola: 1. Materiál, z něhož má být Příbytek zhotoven – 2. Besaleel – 3. Schrána svědectví s cheruby – 4. Stůl z akáciového dřeva a svícen z čistého zlata – 5. Oltář – 6. Symbolický význam stanu setkávání – 7. Kněžská roucha – 8. Náprsník vysazený drahými kameny – 9. Závěrečné přípravy ke stavbě stanu setkávání – 10. Vztyčení stanu setkávání – 11. Vysvěcení kněží – 12. Den deseti korun – 13. Přerušené veselí – 14. Dary náčelníků

kmenů – 15. Zjevení ve stanu setkávání – 16. Očišťování tábora – 17. Zapálení svícnu

4. kapitola: 1. Dvanáct náčelníků kmenů – 2. Sčítání Lévičů – 3. Čtvero lévijských formací – 4. Čtvero znaků otcovského rodu – 5. Tábor – 6. Rouhání a porušení Hospodinova svatého dne odpočinku – 7. Nevděčné zástupy – 8. Egyptské maso a lahůdky – 9. Jmenování sedmdesáti starších – 10. Eldad a Médad – 11. Křepelky – 12. Áron a Mirjam očerňují Mojžíše – 13. Mirjam je potrestána – 14. Vyslání zvědů – 15. Významná jména – 16. Zvědové v Palestině – 17. Zdánlivě nepříznivé zprávy – 18. Slzavá noc – 19. Nevděčnost potrestána – 20. Léta v nemilosti

5. kapitola: 1. Kórachova vzpoura – 2. Kórach uráží Mojžíše a Tóru – 3. Mojžíš marně Kórachovi domlouvá – 4. Kórach je potrestán s celou svou skupinou – 5. Ón, syn Peletův, i tři synové Kórachovi jsou ušetřeni – 6. Izrael se přesvědčí o Áronově kněžství – 7. Vody Meríba – 8. Hněv přivodí Mojžíšovi zkázu – 9. Edóm se nezachová k Izraeli bratrsky – 10. Tři pastýři – 11. Příprava Árona na blížící se smrt – 12. Áronova smrt – 13. Všichni truchlí pro Árona – 14. Falešní přátelé – 15. Bronzový had – 16. V Arnónu – 17. Emorejský král Síchon – 18. Obr Óg – 19. Mojžíš napomíná lid Izraele – 20. Balák, král Moábu

6. kapitola: 1. Bileám, pohanský prorok – 2. Balák vysílá k Bileámovi posly – 3. Bileám přijímá Balákovo pozvání – 4. Bileámova oslice – 5. Bileám ohrožuje sám sebe – 6. Bileám a Balák – 7. Bileámovy oběti jsou odmítnuty – 8. Bileám velebí děti Izraele – 9. Bileám se ve svých nadějích zklame – 10. Proklínání se obrací v žehnání – 11. Bileám dá Balákovi podlou radu – 12. Bohabojný Pinchas – 13. Dvanáct zázraků – 14. Pinchas je odměněn – 15. Dcery Selofchadovy – 16. Jozue je jmenován nástupcem – 17. Mojžíšův odkaz Jozuovi – 18. Mojžíšovo poslední tažení – 19. Zdrucující porážka Midjanců – 20. Bileámův příšerný konec – 21. Vítězný návrat z válečného tažení – 22. Bohatství přinášející zkázu – 23. Nad Mojžíšem je vyneseno neodvolatelný rozsudek – 24. Mojžíš v modlitbě prosí o odklad – 25. Bůh se pokouší Mojžíše před smrtí utěšit – 26. Přímluvy za Mojžíše – 27. Mojžíš slouží Jozuovi

7. kapitola: 1. Poslední den Mojžíšova života – 2. Mojžíš spatří budoucnost – 3. Mojžíš se v nebi setká s Mesiášem – 4. Mojžíšovy poslední

hodiny – 5. Mojžíš žehná Izraeli – 6. Mojžíš chce zemřít – 7. Mojžíš se vypořádá se Samaelem – 8. Bůh políbí Mojžíšovu duši – 9. Všichni truchlí pro Mojžíše – 10. Samael marně pátrá po Mojžíšově duši – 11. Mojžíš převyšuje všechny zbožné

IV. díl: Od Jozua po Ester

1. kapitola: *Jozue* – 1. Mojžíšův služebník – 2. Vstup do země zaslíbené – 3. Dobyťí země – 4. Slunce se na Jozuův příkaz zastaví – 5. Válka s Armény – 6. Rozdělení obsazené země

2. kapitola: *Soudci* – 1. První soudce – 2. Tažení Kenazova – 3. Otniel – 4. Bóaz a Rút – 5. Debóra – 6. Gedeón – 7. Jiftách – 8. Samson – 9. Zločin Benjamínovců

3. kapitola: *Samuel a Saul* – 1. Elkána a Chana – 2. Samuelovo mládí – 3. Elí a jeho synové – 4. Samuelova činnost – 5. Saulovo panování – 6. Saulův královský dvůr

4. kapitola: *David* – 1. Davidovo narození a původ – 2. Pomazaný král – 3. Střetnutí s Goliášem – 4. Pronásledovaný Saulem – 5. Války – 6. Achítofel – 7. Jóab – 8. Davidova zbožnost a Davidův hřích – 9. Abšalómova vzpoura – 10. Davidovo odčinění hříchu – 11. Pohromy – 12. Davidova smrt – 13. David v Ráji – 14. Davidova rodina – 15. Davidův hrob

5. kapitola: *Šalomoun* – 1. Šalomoun potrestá Jóaba – 2. Šalomounův sňatek – 3. Šalomounova moudrost – 4. Královna ze Sáby – 5. Šalomoun je pánem démonů – 6. Stavba Chrámu – 7. Šalomounův trůn – 8. Hipodrom – 9. Lekce z pokory – 10. Asmodaj – 11. Šalomoun jako žebrák – 12. Šalomounův dvůr

6. kapitola: *Júdsko a Izrael* – 1. Rozdělení království – 2. Jarobeám – 3. Dva Abijášové – 4. Ása – 5. Jóšafat a Achab – 6. Jezábel – 7. Joram, král Izraele

7. kapitola: *Elijáš* – 1. Elijáš před svou proměnou – 2. Elijáš po proměně – 3. Dohlížitel a mstitel – 4. Elijášova komunikace s učenci – 5. Prokáže se Boží spravedlnost – 6. Elijáš a anděl smrti – 7. Učitel kabaly – 8. Předchůdce Mesiáše

8. kapitola: *Elíša a Jonáš* – 1. Elíša, učedník Elijášův – 2. Šúnemanka – 3. Géchazí – 4. Jonášův útěk – 5. Jonáš v břicho velryby – 6. Obyvatelé Ninive se kají

9. kapitola: *Pozdější judští králové* – 1. Jóáš – 2. Tři velcí proroci – 3. Úpadek obou království – 4. Chizkijáš – 5. Zázraky učiněné pro Chizkijáše – 6. Menaše – 7. Jóšijáš a jeho následovníci

10. kapitola: *Exil* – 1. Sidkijáš – 2. Jeremjáš – 3. Nebúkadnésar – 4. Dobytí Jeruzaléma – 5. Pláč – 6. Jeremjášova cesta do Babylónu – 7. Transport zajatců – 8. Synové Mojžíšovi – 9. Ebedmelek – 10. Chrámové vybavení – 11. Báruk – 12. Hroby Báruka a Ezechiela – 13. Daniel – 14. Tři muži v rozpálené ohnivě peci – 15. Ezechiel oživuje mrtvé – 16. Nebúkadnésar zvířetem – 17. Chíram – 18. Falešní proroci – 19. Danielova zbožnost

11. kapitola: *Návrat ze zajetí* – 1. Belšasarova hostina – 2. Daniel na dvoře perských králů – 3. Danielův hrob – 4. Zerubábel – 5. Ezdráš – 6. Mužové Velkého shromáždění

12. kapitola: *Ester* – 1. Hodokvas pro velmože – 2. Slavnosti v Šúšanu – 3. Vaštiina hostina – 4. Vaštiin osud – 5. Pošetilosti Achašveróšovy – 6. Mordokaj – 7. Esteřina krása a zbožnost – 8. Spiknutí – 9. Haman, nepřítel Židů – 10. Mordokajova hrdost – 11. Vrhání losu – 12. Očernování Židů – 13. Výnos o vyhlazení – 14. Satan obviňuje Židy – 15. Vyplní se Mordokajův sen – 16. Esteřina modlitba – 17. Ester se přimlouvá – 18. Neklidná noc – 19. Hamanův pád – 20. Králův výnos

PŘEDMLUVA K ČESKÉMU VYDÁNÍ

Levy Gintzburg – hebrejsky לוי גינצבורג – se narodil 28. listopadu 1873 v litevském Kaunasu (Kovno). Z otcovy strany byl přímým potomkem několika významných rabínů, přičemž jistý předek ze strany matčiny byl dokonce bratrem jedné z nejvýznamnějších židovských duchovních a intelektuálních osobností moderní doby – proslulého talmudisty, halachisty, kabalisty a všestranného přírodovědce Gaona z Vilna (Elija ben Solomon Zalman, haGra, 1720–1797). Stejně jako u jeho slavného předka z 18. století, i u Levyho záhy se již projevil talent zázračného dítěte, disponujícího fenomenální pamětí. Studoval na nejvýznačnějších litevských ješivách. Otec se posléze z obchodních důvodů přestěhoval i s rodinou do Amsterdamu, a tak byl Levy poslán na studia do Německa, kde dokončil rabínské i světské vzdělání. V jedenadvaceti letech nastoupil na Štrasburskou univerzitu, kde se u významného orientalisty Theodora Nöldekeho zabýval semitskými jazyky a literaturou. V roce 1898 získal pak doktorát na Heidelberské univerzitě, kde obhájil dizertační práci *Agada u církevních otců a v apokryfní literatuře*. Jako vědec vynikal nevšední schopností vstřebávat stovky příběhů a jejich verzí v původních jazycích a všimnout si rozdílů, jež naznačují, který příběh je původní a který odvozený. Své vskutku revoluční odborné články o židovské agadě, jež ohromovaly šíří záběru a jež se později staly základem jeho jedinečného díla *Legendy Židů*, začal publikovat na přelomu 19. a 20. století (první článek vyšel r. 1898). V roce 1899 emigroval do Spojených států amerických, neboť v Německu nemohl jako Žid získat místo na univerzitě. Zde přijal jméno Louis Ginzberg. Ironií osudu nebyl na univerzitu přijat ani za oceánem, neboť pro tamní kruhy zastával naopak názory *příliš liberální* (s nimiž se těžce vyrovnával i Louisův zbožný otec).

Louis nicméně sehnal důležitou práci a během několika let napsal přes sto příspěvků pro *Židovskou encyklopedii* (*The Jewish Encyclopaedia*) – a nakonec se dočkal: v roce 1902 byl jmenován profesorem Talmudu na Židovském teologickém semináři (Jewish Theological Seminary), kde vyučoval víceméně až do své smrti. Zemřel 11. listopadu 1953 v New York City. Vyškolil zhruba 650 rabínů a stal se jednou z vůdčích osobností amerického konzervativního hnutí. Kromě svého stěžejního díla publikoval